

Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liidu AASTAKOOSOLEKU JA SEMINARI KUTSE

4. märtsil 2006

kell 11–13 Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liidu **aastakoosolek** ja
kell 14–16 **koolitusseminar**

„Kuulmispuudega inimese ja tema pere õigused”
Tallinna Heleni Kooli saalis, Ehte 7

Ajakava:

Kell 10–11 EKLVL volikogu koosolek

Kell 11 Aastakoosoleku avamine – *Toomas Sepp, president*

Liikmete arvu kontroll

Külaliste tutvustamine

Koosoleku juhataja ja protokollija valimised

Koosoleku päevakorra kinnitamine

2005. aasta tegevusaruande esitamine – *Toomas Sepp*

– Kuulmisabivahendite Fondi tegevusaruanne – *Mari Reilson*

– Implantaadilaste Seltsi tegevusaruanne – *Epp Müil*

2005. aasta finantsaruande esitamine – *Toomas Sepp*

Revidendi hinnangud aruannetele – *Kaja Paidla*

Kell 12 Külaliste sõnavõttud

Ettepanekud EKLVL 15. tegevusaasta tööplaani ja eelarve kohta

EKLVL volikogu liikmete ja revidendi valimised

Kell 12.30 Koosoleku lõpetamine

Kell 12.30–13 Kohvipaus

Kell 13 Koolitusseminar „Kuulmispuudega inimese ja tema pere õigused”

Avamine – *Toomas Sepp*

Ettekanded teemadel:

- Kuidas taotleda tehnilisi abivahendeid (kuuldeaparaadid, äratuskellad, uksekellad, beebinutualarmid jms)?
- Kuidas saada rehabilitatsiooniteenuseid (rehabilitatsiooniplaanide koostamine, erinevate teenuste saamine – logopeediteenus, psühholoogiline abi, sotsiaalnõustamine, füsioteraapia, massaaž jne)?
- Kuidas taotleda erinevaid toetusi: pensione, peretoetusi (emapalk, lastetoetus jne), sotsiaaltoetusi (puuetega inimeste toetus, transporditoetus) ja muid toetusi?

Küsimused-vastused

Kell 15 Seminari lõpetamine

Eesti viipekeele ja vene keele tõlge.

Kohale saab sõita bussidega nr 32, 33, 40 ja 48 ning trolliga nr 9, Nisu peatus

2005. aastast

Lõppev aasta oli EKLVL senise ajaloo suurima käibega ja küllap ka töömahuga aasta. PHARE Access 2002 toel sai teoks projekt KUNO, sügisel rahastas Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus (MEIS) meie teist noorteprojekti SILLAD, mille raames toimus kaks noortekoolitust ning aasta viimase üritusena ootab Rummusaares järge jõululaager.

Eeloleval aastal tahaksime jätkata tööd noortega, ka vastloodud Eesti Kurtide Noorte Organisatsioon EKNO soovib koostööd. Teisalt ei tohi tähelepanuta jätta ka väikeste kurtide lastega peresid, neile loodame pakkuda erinevaid seminare ja koolitusi. Ootame ka vanematepoolseid ettepanekuid!

Täname kõiki abilisi, toetajaid, kaasamõtlejaid!

EKLVL juhatus ja volikogu soovivad kõigile rõõmsaid jõule ja tegusat 2006. aastat!

HÄID PÜHI!

Puuetega inimeste päev 3. detsembril

3. detsembril tähistati Eesti Puuetega Inimeste Koja eestvõttel traditsiooniliselt puuetega inimeste päeva. Nagu tavaks saanud, peeti ka sel aastal sisukaid ettekandeid ning jagati teenekamatele tänukirju. Ettekanetega saab lähemalt tutvuda EPIK kodulehel www.epikoda.ee

Tasuta viirustõrjeprogramm kõrgkoolides õppivatele kuulmispuudega noortele

EKLVL pakub koostöös EPI Kojaga tasuta viirustõrje programmi Symantec kasutuslitsentsi kõrgkoolides õppivatele kuulmispuudega noortele. Soovijail palume pöörduda EKLVL kontorisse.

Äratuskellad

Lions Klubi Tallinna Kristiine abil soetatud äratuskellad saavad ettetellijad välja osta EKLVL kontorist. Soodushinnaga vibreeriv äratuskell EKLVL liikmetele ja liikmemaksu maksnutele maksab 195 krooni. Kella täishind on 705 krooni.

Otsime TEGEVDIREKTORIT! Kiire!

EKLVL kuulutab välja konkursi tegevdirectori ametikohale.

Sobiv kandidaat on:

- kõrgharidusega, soovitatavalt eripedagoogika või sotsiaalalane;
- projektikirjutamis- ja juhtimiskogemustega, või -teadmistega;
- omab kokkupuuteid ja kogemusi puuetega inimestega töötamisel, soovitatavalt kogemused kuulmispuudest;
- süsteemse ja majandusliku mõtlemisega; oskab näha tervikut ning planeerida ette;
- omab B-kategooria juhiluba;
- valdab inglise keelt.

EKLVL pakub:

- põhikohaga kuupalgalist tööd;
- ametiautot;
- mitmekülgset ja vaheldusrikast tööd;
- eneseteostus- ja arenguvõimalusi.

Kontakt ja info: e-mail: eklvl@eklvl.ee või tel 52 01 428. Meiega võid tutvuda ka kodulehel www.eklvl.ee

Pöördume ka meie lastevanemate poole – kaaluge sellele ametikohale asumist!

Sooviavaldusi ootame kuni **10. jaanuarini 2006 a.**

Jõuluvana möödunudaastases Rummusaare talvelaagris

EMT jõulukampaania 2005

Nii nagu möödunud aastal, on ka tänava EMT koos oma partneritega korraldanud heategevuskampaania Tallinna Pelgulinna Sünnitusmaja, Tallinna Lastehaigla, Eesti Loomakaitse Seltsi ja kuulmispuudega laste heaks. Väikese teo, kolmekroonise sms saatmise kaudu saab teha kokkuvõttes suure heateo ja võita samas ka kopsakaid auhindu. Märksõnaga KURT kogutud raha annetas EMT Tallinna Heleni Koolile, Tartu Hiie Koolile ning Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liidule spetsiifiliste sidevahendite soetamiseks. Aitame üheskoos!

AS Eesti Energia toetas EKLVL 40 000 krooniga energiakulude kompenseerimiseks.
Täname oma pikaegset sponsorit!

Konverents „Kuulmispuudega inimesed tööotsingul. Valikud ja võimalused Eestis”. Kokkuvõte

Koostas Toomas Sepp, EKLVL president

22. novembril 2005 toimus Tallinna Heleni Koolis konverents „Kuulmispuudega inimesed tööotsingul. Valikud ja võimalused Eestis”. Konverents oli PHAHE Access 2002 programmi rahastatud EKLVL aastase projekti KUNO (Kuulmispuudega noorte integreerimine tööjoturule) viimane, kokkuvõtlik üritus.

Ettekandjateks olime palunud nii koolitajaid, ametnikke kui tööandjaid ja -võtjaid. Rõõmu tegi see, et osalejate hulgas oli palju noori, sh kuulmispuudega noori.

Infolehes avaldame konverentsil käsitletust teemadest Regina Toomi artikli „Deklaratsioonid ja tegelikkus kurtide hariduses” (lk 5–6) ning konverentsi juhtinud Toomas Sepa kokkuvõtet kõikidest ettekannetest.

Riiklikud tööturuteenused puudega inimese rakendamisel

Anu Kippar,

Tööturuameti konsultant, juhtumikorraldaja

- kuidas pöörduda tööhõiveameti poole
- tõlk kaasa
- koos õppima minek on hea (vastastikune abistamine, ühine tõlk, kulude kokkuvõtteid)
- tugiisik töökollektiivis (40 kr tunnis tasumise võimalus)
- riik võiks siiski tööandjaid rohkem toetada
- peaks ka institutsionaalselt tööturuametiga koostööd tegema
- soov peab endal olema, asjaga peab tegelema
- stipendiumivõimalus 600 kr ja ka transporditeenuse eest saab küsida toetust

Erivajadusega õpilase kaasamine kutseõppesse

Kai Kukk, Haridus- ja Teadusministeeriumi

hariduslike erivajaduste nõunik

- riigi eesmärgiks on võimaluste loomine hariduse ja töö saamiseks; kas kõrgkoolid on ikka selleks valmis?
- oluline on (sotsiaalne) kaasamine ja seda tegelikkuses, mitte ainult jutus
- õigus kutsenõustamisele ja kutseomandamisele, võrdsete võimaluste loomine selle kaudu
- ka kooli on vaja kohandada kiiresti muutuvale ühiskonnaga, koolid võiksid ise pakkuda võimalusi
- erivajadustega õpilane:
 - individuaalne õppekava, õppekeskkonna kohandamine, õpingutugi (tõlk),
 - praktika kohandamine, individuaalne üleminekukava, koostöö tulevase töökohaga,
 - õppuri enda valmisolekuta ei juhtu midagi, ka toe-

- tusi tuleb taotlema (12% on seda ainult teinud),
- www.rajaleidja.ee, muud otsingud veebist

Kuulmispuuetega inimeste kutsealane rehabilitatsioon

Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuses

Imbi Must, Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuse tööhõive talituse spetsialist

- mitmeid projekte on läbiviidud
- toetus praktikakohtade leidmiseks (noored pole selleks reeglina valmis)
- karjääriskujundamise tunnid
- abi töökohtade otsimisel (oluline iseseisvuse kujundamine), suhtlemine tööandjaga (kuidas suhelda töötajaga?)
- kurtide põhiprobleemiks on suhtlemine koolis aga ka hilisemas töökollektiivis

Kool tulevase töövõtja suunajana

Airi Püss, Tallinna Heleni Kooli direktor

- hariduse saamise võimalustest, ülevaatlilik pilt süsteemist
- noorte suunajad: suur roll eeskujudel, kodul, teistest ka õpetajatel, sotsiaaltöötajatel; erinevad organisatsioonid aitavad (EKL, EKLVL jt)
- arenguvestlused on suure kasuteguriga
- viipekeele tõlkide puudus on suur probleem, eriti väikesemates kohtades
- infot saab erinevat teed pidi (internet, TEEVIIT, teised noored)
- Heleni kooli projekt kutseõppe alal
- statistika koolilõpetajate senisest käekäigust, praegustest töökohtadest
- tugiteenuste vähene kättesaadavus kutse- ja kõrgkoolides (pearaha ebapiisavus)
- tööandjal hirmud (suhtlemisraskused)
- mitu noort koos – lihtsam korraldada ka õpet
- enesehinnang noortel tihti liiga kõrge – sellest tulenevalt ka põhjendatult kõrged ootused töökohale (palk 10 tuhat kr kuus, „puhas” töö)
- mõnikord ei teata, mida tahta
- käegalõõmise meeleolu, õppimisse liiga pealiskaudne suhtumine.
- õppeprotsessis tuleb tugisüsteemid toimima saada, arvestada erivajadustega
- võimalike töökohtade nimistut oli huvitav vaadata, ehk sai nii mõnigi siin saalis ka endale mingi uue mõtte – nüüd
- koolivaheajal töö saamise võimalustest

Kutseõppe ettevalmistus Tartu Hiie Koolis

*Helgi Klein, Tartu Hiie Kooli direktor ja
Kaja Raid, Tartu Hiie Kooli huvijuht*

- kooli õppurite kuulmispuue on raskem kui varem
- tegeldakse karjäärinõustamisega (huvijuht ja karjäärikoordinaator – tööalane karjäär ja selle kujundamine on riiklikus õppekavas sees)
- vormid: õppetunnid, vestlused, ekskursioonid, õpilastööde näitused, huviringid, ühisõhtud vanematega, puhkeõhtu – kelleks tahan saada, õueõppe tunnid Botaanikaaias jms
- Tartu Kutsehariduskeskuse karjääriplaneerimise osakonna töötoad
- ekskursioonid võimalikesse potentsiaalsetesse töökohadesse – lahtiste uste päevad õppeasutustes, ettevõttesse
- kohtumised vilistlastega

Viipekeele osast kurdi inimese suhtlemisel ja vahendamisel

Regina Toom, Tartu Ülikooli õppejõud

- positiivsed (avaramad võimalused, rohkem initsiatiivi noortelt endalt) ja samas negatiivsed tendentsid (võimaluste, eelkõige tõlkide puudumine, iseseisva töö oskus, suurem pinge – iseseisev otsustamine ja vastutamine
- probleemid keskkonnaga – sulandumine kollektiivi
- kolmnurk: õpetaja-tõlk-õpilane
- kõrgkoolidesse ei jätku tõlke, tõlkide ettevalmistamine ei ole lahendatud – süsteem ei toimi (APPIKARJE!), ministerium peab midagi ette võtma

Projekt: Lääne-Harjumaa puudega inimeste tööalane ja sotsiaalne rehabilitatsioon

Arge Lärm, Keila Sotsiaalkeskuse projektijuht

- töökoha leidmine ja hoidmine
- vajalikud tugiteenused
- tööturu ja sotsiaalvajaduste väljaselgitamine
- puuetega inimeste konkurentsivõime tõstmine avatud töajuturul

Tallinna kuulmispuudega inimeste tööhõivest

Birgit Liesment, magistrant

- statistika vaja muuta regulaarseks
- suhtlemistreeningu käivitamine tööandjale
- eesti keele täiendõpe
- viipekeele õpetuse käivitamine kollektiivile
- viipekeele tõlkide koolitamine
- juhtumikorraldajaid võiks olla rohkem tööhõiveameti süsteemi kaudu

Kurdid töökollektiivis

Mare Enniste, AS SEVE ehitus, ettevõtja

- (väga) isikliku kogemuse alusel
- kurdid õpetavad:
 - lühike ja selgelt sõnum
 - töökultuur on kõrgem
 - kurdid on lojaalsed
- kommunikatsiooniprobleemid
- töökollektiivi ettevalmistamine (kuidas suhelda, mõlemapoolselt)
- hirmu ületamine suhtlemisel
- algul ülesanded paberile ja küsida veel üle, kas sai aru (mobiilisõnumid jm)

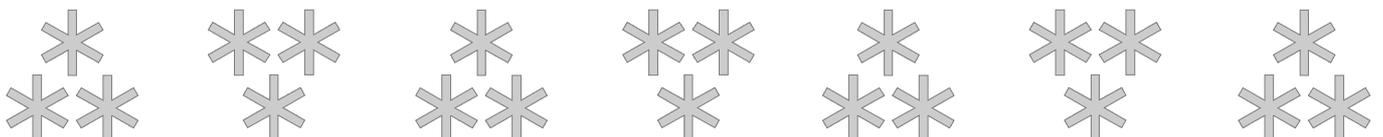
Kuidas ma tööd otsisin

Katrin Kuusk, töövõtja

- kool
- kohvik Moskva (ajutine töö)
- interneti teel otsingud (Hypypelaud)
- Kurtide Liidu kaudu otsingud
- sotsiaaltöötaja kaudu
- proovitöö õkoolaadikohvikus
- otsige, olge ise initsiatiivikad!

Ettepanekud

- (Kõrgkoolis) õppivale noorele on vaja tugiisikut, ka psühholoogilist nõustamist (Ene Jõeveer)
- Kurt tavakoolis vajab õpingutõlki, aga viipekeeletõlke praegu enam ei koolitata (V. Pärnla) – sel aastal ei saanud noored Kopli ametikooli, kuna polnud tõlki
- Astangu KRK tegeleb ainult oma õpilastega, kuigi tegelemist vajavad ka inimesed, kes on jäänud töötuks või õpivad muudes (kutse)koolides
- Projekte on mitmeid tehtud ja tuleb veel teha (s.h venekeelsetele lastevanematele, kutseõppe alal)
- Kutseõppeasutuste juhtide koolitusel ettekanne erivajadustest
- Välismaal õppimise võimalused (Turu ametikool jm)
- Suvevaheajal töötamise võimalustest
- Ekskursioonid potentsiaalsetesse ettevõtetesse (Tallinas valik liiga suur)
- Kohtumised vilistlastega, õppimine teiste kogemusest
- Suhtlemistreeningud töötajale
- Tööandjate koolitus, kuidas suhelda kuulmispuudega töötajaga
- Tugisüsteemid toimima
- Statistilise ülevaate sisseseadmise vajadus
- Seadusandlikult soodustused tööandjatele, kes võtavad tööle kuulmispuudega inimesi

Deklaratsioonid ja tegelikkus kurtide kutsehariduses

Regina Toom, MA, Tartu Ülikool

Viimaste aastate muutused kuulmispuudega inimeste keele- ja sotsiaalpoliitikas on kurtidele tekitanud hulganisti komplitseeritud olukordi võrdväärse hariduse omandamisel. On tänuväärne, et Eesti Vabariigis on viimastel aegadel seadusandluse tasandil reguleeritud kurtide integreeritud edasiõppimisvõimalusi kõikide astmete õppeasutustes (sh kutse omandamise õigus).¹ Paraku ei ole tegelikkuses õpetus siiski kõikidele kurtidele piisavalt kättesaadav.

Kurtidel viipekeelse põhihariduse omandamise võimalus on kõige sellega kaasneva hea kõrval toonud kaasa ka raskusi. Kurdid, nii viipekeelse kui oraalse õpetuse saanud, vajavad suhtlemisbarjääri ületamiseks kuuljate maailmas viipekeeletoelgi vahendust. Deklareerides võrdväärse hariduse omandamise õigust kurtidele, on riik võtnud endale kohustuse tagada ka selle realiseerimiseks vajaliku suhtlusabi viipekeeletoelkide kaasabil.² Professionaalsete viipekeeletoelkide vähesuse tõttu pole aga viipekeelse toelketeenuse olemasolu õppesituatsioonis kahjuks alati tagatud. Sellest tulenevalt tundub kurtide õppimisvõimaluste avardamine seadusandluses igapäevases praktikas kahjuks ainuüksi näiline olevat.

Seadusandluses fikseeritud kurtide edasiõppimise õiguse näol on viipekeeletoelkide puudumise korral tegemist reaalse katteta deklareeringuga. Selleks, et viipekeelised kurdid saaksid ka tegelikkuses omandada kutset ja mitmekülgset haridust võrdväärselt kuuljatega, on möödapääsmatu tõsta päevakorda ja lahendada viipekeele õpetajate ja viipekeeletoelkide väljaõppe küsimused.

Alljärgnevalt käsitlen peamiselt seadusandluses deklareeritud kurtide edasiõppimise võimaluste seotust viipekeeletoelkide pädevusega. Teisisõnu arutlen probleemi üle, mil moel mõjutab viipekeeletoelgi professionaalsus kurdi õpinguid. Seejuures toetun Tartu ja Tallinna ülikoolis läbiviidud üliõpilaste uuringutest saadud andmetele ning Phare Access 2002 ja Socrates programmi Grundtvig 1 projektide raames tehtud töödele.

Kus ja kuidas kurdid õpivad

Viimasel ajal palju vaidlusi põhjustanud kaasava hariduse eesmärgiks on õpetada erivajadusega ja erivajadusteta õpilasi koos. Kuna kurtus ise (kurdiks olemine) ei piira objektiivse faktorina olulisel määral kutsealaste oskuste omandamist, siis tänu kaasavale haridusele on erialade valik kurtidele nii kutse- kui ka kõrgkoolides tublisti mitmekesistunud.

Kui varasematel aegadel said kurdid kutset omandada vaid neile loodud erikoolides koos põhiharidusega, siis

tänapäeval tuleb neil esmalt omandada põhiharidus ja seejärel saab võimalikuks kutse omandamine võrdväärsel alustel ja tingimustel koos kuuljatega.

Nimetatud muutuse positiivse poole pealt tuleb eelkõige esile tõsta asjaolu, et tänu avatud õppele on kurdid hakanud haridust väärtustama. Samuti on olnud märgatav kurtide poolt õpitavate erialade valiku laienemine. Puuseppade, kingseppade ja õmblejate kõrval on populaarsust leidnud niisugused varem haruharva kurtide poolt kasutatud leidnud elukutsed nagu õpetaja, kunstnik, filmiooperaator, arvutispetsialist jmt.

Negatiivsena tõstatuvad kuuljatega koos õppimisega raskused gruppi sulanduvusega ning info puuduse ning grupisisesega infovahetusega. 2005. a kõrgkoolis õppivate kurtide hulgas läbiviidud uurimusest selgus, et nende peamisteks probleemideks on:

- viipekeeletoelkide vähene ettevalmistus ja nappus (*alati pole võimalik saada atesteeritud tõlki loengutesse ja seminaridesse; tõlke tuleb varakult ette tellida, muidu võib ilma jääda või leppida atesteeritud tõlgiga, kes pole pädev tõlkima õppesituatsioonis; tuleb leppida atesteerimata tõlgiga; riik ei taga tõlki, ise peab otsima jne*);
- suhtlemisprobleemi tõttu on raske sulanduda gruppi, tuntakse end üksikuna (*grupivestlusi on tõlgil keeruline tõlkida, palju informatsiooni läheb kaduma, ise ei jõua oma mõtteid avaldada jne*).

Kurtide poolt valitavate erialade laienemisega kaasneb paratamatult ka koolide arvu suurenemine, kus kurdid koos kuuljatega õpivad. Erinevates koolides või erinevatel teaduskondadel ja kursustel õppivatele kurtidele on vaja igapäevase eraldi viipekeeletoelki. Eesti Viipekeele Tõlkide Registrisse³ on kantud aga vaid 27 atesteeritud tõlki, kellest õppetööd vahendama on pädevad vaid pooled.

Selle tulemusena on 2005/2006. õppeaastal on päevases õppevormis täies mahus rahuldatud vaid kolme õppiva kurdi tõlkevajadused, kaks õppivat kurdi on sunnitud kasutama mitteatesteeritud tõlki, kolme õppiva kurdi vajadused viipekeeletoelgi teenuste järele õpingutes on võimalik rahuldada vaid osaliselt ning ülejäänud seitsme õppiva kurdi tõlkevajadusi rahuldada ei ole võimalik (neist kaks on ajutiselt õpingud katkestanud, jäädes ootama paremaid aegu). On teada, et mitmed kurdid pole saanud viipekeeletoelgi puuduse tõttu õppima asuda, kuid see, kui paljud on viipekeeletoelkide vähesuse probleemi tõttu üldse õpingutest loobunud pole teada, kuid on vaevalt võimalik, et neid pole.

¹ Haridusseadus; Kutseõppeasutuse seadus §10, lõige 2; Ülikooliseadus §13 lõige 5; Standardreeglid 1995 jt.

² Vabariigi Valitsuse määrus nr.265 25.11.1998

³ Viipekeele Tõlkide Registrisse kantud tõlgid on läbinud atesteerimiseksami ning omavad õigust osutada viipekeele toelketeenust

Õppekolmnurk

Kurtide kutseõpetuse õnnestumises osalejad moodustavad suhtekolmnurga: õppiv kurt – viipekeeletõlk – õppejõud (õppeasutus), kelle vaheline häireteta kommunikatsioon peab toimima nii ahela ühes kui ka teises (vastupidises) suunas.

Õppeasutustel tuleb puudega õpilastele tagada vajalike abivahendite saamine, seega käesoleva artikli kontekstis viipekeelsele kurdile suhtlusabi viipekeeletõlgi näol.⁴ Paraku kõik viipekeeletõlgid (ka osa atesteeritud tõlkidest) pole võimelised ja pädevad tõlkima kutse- ja kõrgkoolides, sest ei suuda toime tulla tõlkimisega õppesituatsioonis ega oma vastavat üldharidust. Õpingutõlkide⁵ vähesuse määrab ära eelkõige tänaste tõlkide ebapiisav ettevalmistus, aga selle kõrval ka ülemäära suur töökoormus.

Pädevate õpingutõlkide mittepiisava arvuga on olnud probleeme läbi aegade. Kui 2001. aasta kevadel Eestis läbiviidud uurimuse põhjal osutas õpingutõlke teenust 85% viipekeeletõlkidest (neist 70% vajalikku kvalifikatsiooni omavaid), siis tänasel päeval on trendide languse tõttu pilt hoopis kurvem. Ühelt poolt suureneb õppesituatsioon viipekeelt vajavate kurtide arv ning teiselt poolt kasvab viipekeeletõlkide nappusest tingituna tendents tõlgikvalifikatsiooni mitteomavate inimeste rakendamine õppesituatsioonis või õppimine ainult kirjalikule eesti keelele tuginedes.

Õpingutõlgi pädevuse puudumine tekitab probleeme, mis on seotud terminoloogia mittevaldamisest, ainevaldkonna mittetundmisest jmt tuleneva mitteadekvaatse tõlkega ja tõlgirollis püsimisega. Õpingutõlgi ülesandeks ei ole õppurit õppimises toetada, juhendada, aidata, selgitada mõisteid jmt., mida paraku praktikas sageli tõlgilt oodatakse ja ebaprofessionaalsete tõlkide poolt ka tehakse.

Koolides, kus õppesituatsioonides tõlgivad viipekeelt valdavad inimesed, kes pole viipekeeletõlgi rolliks ette valmistatud ega pädevad õpingutõlget teostama, on kaasa toonud hulganisti probleeme nii õppuritele, õppejõududele, kui ka viipekeeletõlkidele enestele ning professionaale tervikuna. Lisaks kõigele muule võib ebaadekvaatne olla nii informatsioon, mis jõuab õppejõult kurti õpilasele ja vastupidi, mistõttu pikemas perspektiivis võib oluliselt kannatada kurti poolt omandatava hariduse kvaliteet.

Tulemuseks on olukord, kus õppurid ja õpetajad pole tänaste tõlkidega rahul ning kipuvad pahatihti halvas edasijõudlikkuses süüdistama tõlki. Õppurid võivad seda olukorda ka oma huvides ära kasutada ning oma ebaõnnestumised ja tegematajätmised veeretada tõlgi kaela. Sagedasti esitatakse tõlgile põhjendamatu kohustusi ja ootusi või ei kohelda neid erialaspetsialistidena.

Objektiivsuse huvides ei saa ka märkimata jätta, et probleemid ei piirdu alati kahjuks ainult kurti õpilase ja tõlgi suhte tasandiga. Küllalt oluline roll on kanda kolmandal osapoolel – õppejõul ja õppeasutusel. Tuleb ette, et raskusi tekitab õpetajate ebapiisav informatsioon kurtuse olemusest ja kurti õpilase tegelikest erivajadustest. Ja mis veelgi hullem, vahel ei ole terved koolid, kuhu kurt õppima asub teadvustanud enesele piisava selgusega õpingutõlgi rolli (sh missugust kvalifikatsiooni ta tõlgina töötades omama peaks).

Koolid, kes kasutavad viipekeeletõlke, peaksid lähtuma mitte ainult tõlkimise vajadusest, vaid peaksid üritama ka selgusele jõuda, missugust kvalifikatsiooni tõlkimiseks sobiv isik just selles õppeasutuses vajab ja omab ning kas ja kuivõrd on ta pädev töötama õpingutõlgina.⁶

Ilma viipekeeletõlkide õppesüsteemita rahuldavaid lahendusi ei tule

Vaatamata sellele, et kurtid õpilasel, õppejõul ja tõlgil on soovitud lõpptulemuse saavutamisel kõigil oma tähelepanuväärne osa, on selle kolmnurga võtmeroll siiski õpingutõlktõlgil, õigemini tema pädevusel. Selle saavutamiseks on vajalik viipekeeletõlkide spetsiifiline ettevalmistus ja väljaõpe, mis seondub viipekeele kui võõrkeele vilunud oskusega.

Eestis kahjuks viipekeeletõlkide (sh õpingutõlkide) riiklik nii põhi- kui ka täiendkoolitus puudub, mistõttu tänaseks suhteliselt noore kutse esindajad on väga erineva haridusliku taustaga. Enamus atesteeritud, kuid õpingutõlgiks mittepädevad viipekeeletõlgid tunnetavad oma kutseoskustes olevaid puudujääke ja on valmis end täiendada, kuid selleks puuduvad reaalsed võimalused.

Professionaalseks viipekeeletõlgiks saamine vajab terve rida eeldusi (nii füüsilisi, vaimseid, eetilisi jmt) ning kutsespetsiifilisi teadmisi ja oskusi, mis kajastuvad viipekeeletõlgi kutsestandardis.⁷

Kahjuks võrdseid õppimisvõimalusi seadusandluse tasemel deklareeriv riik viipekeeletõlkide väljaõppes ega täiendõppes vähimalgi moel (ei materiaalselt ega organisatoorselt) ei osale. Seni läbiviidud kursused on eranditult korraldatud ja finantseeritud kolmanda sektori poolt.

Käesolev artikli üheks eesmärgiks on avalikkuse vahendusel kutsuda riiki üles andma oma jõukohast panust, mis aitaks kaasa (seni tühja tünni kõminana) deklaratiivsete õiguste realiseerimise (tegelikke kasutamisevõimaluste) hädavajalike eelduste loomiseks ja laiendamiseks (ja sellega ka kehtestatud seaduse eesmärkide saavutamiseks).

Samas tuleb nentida, et ka kolmanda sektori võimalused viipekeeltõlkide koolituse valdkonnas pole veel kau-

⁴ vt viide 2

⁵ Tõlki, kes vahendab õppematerjali õpikeskkonnas (loengutel, kursustel jt.) nimetatakse õpingutõlgiks.

⁶ Viipekeeletõlgi kutseoskusi hindab ja viib läbi atesteerimiseksameid Eesti Viipekeele Tõlkide Ühingu Kutsekomisjon. Kutsekomisjoni tegevusstatuut ja viipekeeletõlkide kvalifikatsioonide tõendamise ja omistamise kord kinnitatud Teeninduse Kutsenõukogu otsusega 16. juunil 2005.

⁷ Viipekeeletõlgi III, IV, V kutsestandard kinnitatud SA Kutsekoda Teeninduse Kutsenõukogu otsusega 16. juunil 2005

geltki mitte ammendunud. Näiteks on täiesti kasutamata kurtide endi potentsiaal viipekeele kui võõrkeele õpetamisel. Eesti Viipekeele Tõlkide Ühing osaleb ühe koostööpartnerina Grundtvig1 projektis, kelle eesmärgiks on kurtide kultuuri ja viipekeele kui teise keele õpetajate koolitamine. Projekti teisteks koostööpartneriteks on Soome, Inglismaa, Holland, Tšehhi, kes omavad antud valdkonnas suuremaid kogemusi.

Appikarje

Selleks, et kurtidele seadusandluses lubatud hariduse kättesaadavus saaks olla ka reaalsuses tagatud, on vaja luua professionaalsete viipekeeltõlkide (sh õpingutõlkide) põhija täiendõppe süsteem, millesse oleks mõistlik ja vajalik kaasata kolmanda sektori kõrval kindlasti ka riiklikke vahendeid ja organisatoorset abi.

Kui riik ei pööra sellele piisavalt tähelepanu, probleemi olemasolu ei tunnista ja tõstatatud valdkonnas kiiresti lahendusi otsima ei asu, võib see väga suure tõenäosusega juba lähitulevikus viia olukorrani, kus vaatamata seadusega justkui tagatud õigustele ei ole kurtidel tegelikult võimalik haridust omandada.

Tegelik olukord näib mulle hetkel (kurtide kutseõppe tulevikku silmas pidades) sedavõrd ohtlik olevat, et tahaks appi karjuda, mida ma käesoleva artikli kirjutamisega ka tegelikult teen.

Antud teemal kirjutatud artiklid:

1. Regina Toom (1998) *Viipekeele tõlkide hariduslik ettevalmistus Eestis* – HEV konverentsi kogumik: Töid eripedagoogikast, TÜ, lk. 301-305
2. Regina Toom, Monika Trükmann (2000) *Õpingutõlk ja kurtide hariduslik integratsioon* – EAPS konverentsi kogumik: Haridus ja sotsiaalne tegelikkus, TÜ, lk 230-235
3. Regina Toom (2002) *Viipekeeletõlk – kas kurtide “kõrvad” ja/või käepikendus* – EKL juubelikogumik
4. Regina Toom (2003) *Eesti viipekeele tõlkide ettevalmistamisest Taru Ülikoolis – Haridus kõigile* konverentsi kogumik, TÜ, lk 178-185
5. Eesti viipekeel (2003) Artiklite kogumik. HTM Eesti Keelenõukogu EK SA Tallinn
6. Liivi Hollman (2005) *Õpingutõlkest ja õpingutõlkidest*. Eripedagoogika. Kuulmislangus, märts 2005, lk 49-54
7. Regina Toom, Monika Trükmann (2005) *Eesti viipekeele õpetamisest ja õppimisest*. Haridus 2005:8, lk 18-21

Puuetega inimeste tööandjast sõber

3. märtsil 2006 annab Eesti Töoandjate Keskliit esmakordselt välja aunimetuse ja märgi “Puuetega inimeste tööandjast sõber”.
Ootame ettepanekuid sobivate kandidaatide osas!

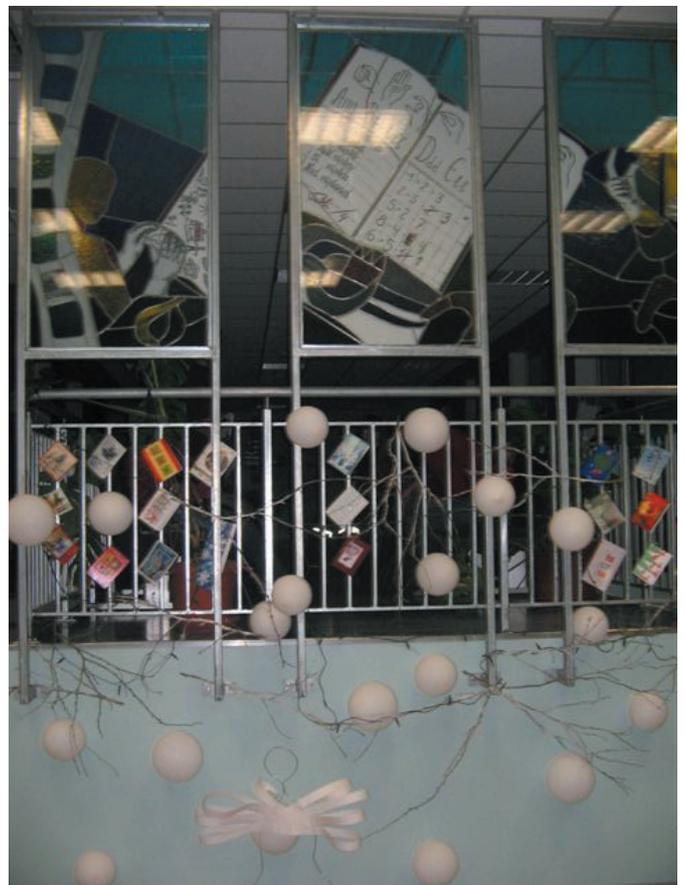
Gallaudet Ülikool Washingtonis pakub stipendiumi Eesti kuulmispuudega noorele

Gallaudet Ülikool on kuulutanud välja stipendiumiprogrammi „World Deaf Leadership”. Koostöös Eesti Vabariigi saatkonnaga Washingtonis ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga Tallinnas otsitakse 2006/2007 õppeaastaks stipendiumile sobivaid kandidaate. Eelduseks on veendunud õppimissoov, head õppetulemused ja väga hea inglise keele oskus.

Pakutakse õppimisvõimalust (sh kõik majutus- ja õppimiskulud, kojulennud kaks korda aastas) kuni viieks aastaks USA spetsiaalselt kuulmispuudeliste õpetamisele spetsialiseerinud ülikooli humanitaarharus bakalaureuse-, magistri- või doktoriõppeks.

Ootame sooviavaldusi (avaldus stipendiumile kandideerimiseks ja korrektselt vormistatud CV) kuni 20. jaanuarini EKLVL kontorisse. Sobivate kandidaatidega võetakse nädala jooksul ühendust edasise asjaajamise osas (tuleb täita ja Washingtoni edastada stipendiumi taotlusvorm).

Asjast huvitatu saab täiendavat infot (sh stipendiumitaotluse vorm) EKLVL kontorst eklv1@eklv1.ee ning Gallaudet Ülikooli kodulehelt <http://www.gallaudet.edu/>

Tallinna Heleni kool fuajee piduehtes

Lions-tegevuse üheks peamiseks eesmärgiks on ergutada tegutsemishimulisi inimesi tööle ühiskonna hüvanguks ilma majandusliku kasuta, õhutada tublidust ning kaasa aidata kõrgete eetiliste eesmärkide saavutamiseks äritegevuses, ühiskondlikus tegevuses ja isiklikes püüdlustes.

Selle eesmärgi täitmiseks arendavad lionsklubid heategevust, teevad aktiivset koostööd teiste heategevuslike organisatsioonide ja ühendustega, samuti riigi- ja kohalike omavalitsusorganite, füüsiliste ja juriidiliste isikutega. (www.lions.ee)

Lionsklubi Tallinn Kristiine on asutatud 17. märtsil 1995 aastal.

Tallinn Kristiine lionsklubi liikmed on alates asutamise teinud koostööd Eesti Kuulmispuuetega Laste Vaneate Liiduga. Lionsklubi liikmete kaasabil on korduvalt soetatud inventari kuulmispuudega laste puhkemajas Rummusaares ning iga-aastaste kevadiste talgute korras tehakse vajaminevaid hooldustöid puhkemaja territooriumil. Juba 10 aastat kooskäimist Rummusaares on osa klubi- ja nende pereliikmetest tekkinud kindel fännklubi, kes pea alati Rummusaare üritustel osaleb ja töö kõrval ka head seltskonda ning imekaunist loodust naudib.

Klubi lionite abiga on ostetud vajalik inventar ja tööriistad kurtide kooli tööõpetuse klassi jaoks, muretsetud arvuteid arvutiklassi ja spordiinventari võimlemistundide läbiviimiseks, ostetud helkurvestid lasteaialastele ja antud palju muud heategevuslikku abi.

Üheks võimaluseks klubiliikmete annetuste kõrval saada rahalisi vahendeid heategevuseks on rahapallide projekt. Täna oleme paigutanud Tallinnas 6 rahapalli peamiselt suurematesse kaubanduskeskustesse ja Tallinna Sadamasse, milledest saadav sihtotstarbeline heategevusraha moodustab olulise osa kuulmispuuetega laste toetussummadest.

Kuid meie heategevuslikes tegemistes on tähtis ka mittemateriaalne pool. See on iganädalane ühine võrkpallimäng Heleni kooli lastega, kus saadav emotsionaalne laeng on tõeliselt suur ning alati valitsemas siiras ja sõbralik õhkkond.

See on meie poolt korraldatud kurtide laste regulaarsed Tauno Kangro ateljee külastused, kus lapsed saavad oma kätega ja oma fantaasiat vabalt rakendades ning meistri nõuannete järgi valmistada tõeliselt muljetavaldavaid taieeid. Kokkuleppel lastega saame me osa valmistatud tαιiestest kasutada kingitustena oma koostööpartneritele ja külalistele. Võin kinnitada, et alati on see jätnud kingisajale sügava mulje, kui ta on kuulnud taiese kohta selle saamisloo.

Kokkuvõttes võib tõdeda, et heategevuses on alati mõlemad – nii andja kui saaja – võitjad. Kes ning kuidas seda võitu hindab, sõltub tema väärtushinnangutest. Usun seda, et lionid on seda suuremad võtjad, mida rohkem nad heategevusotstarbel anda suudavad.

Sven Simson
LC Tallinn Kristiine president

FEPEDA täitevkoogu Tallinnas

FEPEDA (Euroopa Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liitude Assotsiatsioon) on Tallinna valinud oma järgmise täitevkoogu toimumise paigaks. FEPEDA täitevkoogu koosolek toimub 25. märtsil 2006 Tallinnas. Eestit, Baltimaad ja Venemaad esindab FEPEDas EKLVL president Toomas Sepp.

Uued Rummusaare rendihinnad!

Rummusaare puhkekeskuse rent alates 1. jaanuarist 2006 on 4500 krooni/ööpäev.

Tallinna Heleni Kooli administraatori juures on müügil:

- kuuldeparaadi patareid hinnaga 9 krooni (suurused 13 ja 675),
- viipekeele sõnastik joonistatud viibetega 25 krooni,
- CD loodusõpetuse viiped ja Jussikese 7 sõpra 100 krooni.

Ehte 7 koolimaja on avatud
E-R 8-20, P 14-20.
Infotelefon 6055490

EKLVL

Ehte 7, Tallinn 10318

tel/faks 600 8 552

GSM 520 1428

e-post: eklvl@eklv1.ee

www.eklv1.ee

arveldusarve Hansapangas 22 100 111 5854

Infoleht

Toimetus: Airi Püss, Epp Müil

Tõlge: Maarika Varres

Toetab
Euroopa Liit